

לשכת סמנכ"ל ומנהל מינהל לפיתוח מערכת הדיור
ירושלים, ג' אדר, תשפ"ה
03.03.2025

קריטריונים להשתתפות בתכנית תכנון ובינוי מוסדות דיור חדשניים בני-קיימא // 2025

תקנה תקציבית: תקנות בינוי חדש מינהל הפיתוח

רקע ומטרות התכנית

מינהל הפיתוח פועל כחלק ממהלך אסטרטגי כולל, להוביל שינוי משמעותי בתחום תכנון ובינוי מוסדות דיור חדשניים בני-קיימא, לפתח וליישם קווי מדיניות בעיצוב ופיתוח מרחב הלמידה, בדגש על היבטים פדגוגיים, אדריכליים, אסתטיים ובני-קיימא, ליצירת אקלים מיטבי על כל גווניו (חינוכי, פיזי, רגשי, חברתי, קהילתי). זאת, מתוך הכרה בשינויים המשמעותיים המתחוללים במתודות ובצרכים הפדגוגיים המקומיים והגלובאליים בעולם משתנה והשלכותיהם במרחב. מתוך כך, המשרד מבקש לקדם תהליך תכנון ובינוי מוסד חינוכי חדשני ירוק, בהתאמה לצרכים בעידן של שינוי, העומד בתקן בניה ירוקה 5281 (כוכב 1 לפחות) ולסוגיות הרלוונטיות המלוות עידן זה. תהליך המאפשר חשיבה מחודשת ושיח על מרחב הלמידה כחלק מהחזון, התפישה, הצרכים הפדגוגיים והאמירה העיצובית של המוסד החינוכי. המשרד מבקש לקדם תהליך תכנון של עד 20 מוסדות דיור חדשניים (כולל גני ילדים) בשנת העבודה 2025, בהתאם לתנאי הסף ועל-פי ניקוד הקריטריונים לבחירת ההצעות.

יובהר למען הסר ספק כי אישור על השתתפות בתכנית לתכנון ובינוי מוסדות דיור חדשניים לא מהווה אישור לתקצוב וכי הפרויקטים לתקצוב יוכרו לפי הניקוד בפרק 2 לקריטריונים לתעדוף תקצוב בניית מוסדות דיור.

תהליך הליווי

מינהל הפיתוח מעמיד לטובת הרשויות המעוניינות בכך, ליווי והדרכה כללית, לקראת הגשת הבקשות וכן הדרכה מקצועית למוסדות הדיור שיתקבלו לתכנית, הן בהיבטים אדריכליים, והן בסינרגיה שבין היבטים פדגוגיים לאדריכליים, בתחום חדשנות בתכנון מוסדות דיור ופיתוח סביבות למידה.

יובהר כי ההשתתפות בהדרכה מקדימה אינה מהווה אישור קבלה להשתתפות בתכנית מוסדות דיור חדשניים.

כמו כן, מוצע וניתן להיעזר בחומרי השראה, המלצות תכנון, וכן מאגר דוגמאות למרחבי למידה בארץ ובעולם. החומרים מצויים באתר האינטרנט של מינהל הפיתוח, תחת לשונות פיתוח סביבות למידה, עקרונות תכנון, עיצוב ופיתוח סביבות למידה, בדגש על מוסדות דיור ומרחבי למידה חדשניים, כמו גם נוף וביופיליה.

לפיכך, המשרד מזמין את הרשויות להגיש הצעה לתכנון ובינוי מוסד חינוכי חדשני, שהוכר הצורך בהקמתו באגף בכיר מיפוי ותכנון, בהתאם לקריטריונים המפורטים מטה, לא כולל פרויקטים שכבר אושרה להם תכנית אדריכלית. ניתן להגיש הצעות עבור בקשות לבינוי מוסדות דיור חדשים וכן עבור הרחבות בתי ספר קיימים בהיקף של 6 כיתות לפחות.

א. אוכלוסיית יעד וגופים מתוקצבים

הרשויות מוזמנות לאתר מוסדות חינוך, אשר הוכר הצורך בהקמתם ע"י אגף בכיר מיפוי ותכנון, ואשר הן מבקשות לקדם כמוסד חינוכי חדשני. כל רשות זכאית להגיש הצעה ל"מוסד חינוכי חדשני בר-קיימא" במוסדות חינוך רשמיים ומוכרים שאינם רשמיים, בשלבי החינוך הקדם יסודי, היסודי והעל יסודי ברשותה. מספר מוסדות החינוך החדשניים שיתוקצבו ייקבע בהתאם ליכולת התקציבית של המשרד ועל-פי קריטריונים המופיעים מטה. כל רשות זכאית להגיש בקשה אחת בלבד.

ב. תנאי הסף להגשת הבקשות

- מוסדות החינוך עבורם מוגשת הבקשה עומדים בתנאים אלה:
 - המוסד החינוכי יהיה מוסד אשר הוכר הצורך בהקמתו ע"י אגף בכיר מיפוי ותכנון והופק עבורו סמל אתר, לא כולל מוסדות חינוך בשלבי תקצוב ו/או בינוי. ניתן להגיש בקשה עבור הרחבת בית ספר קיים בהיקף של 6 כיתות לפחות.
 - פותח מודל פדגוגי חדשני ייחודי עבור המוסד והרשות - מודל פדגוגי המקדם ידע, מיומנויות וערכים בתפישה חדשנית הוליסטית, המאפשרת שימוש במגוון אסטרטגיות הוראה, למידה, הערכה הנדרשים בעולם משתנה במאה ה-21 לעיצוב דמות הבוגר העתידי.
 - הרשות תתחייב למנות ועדת הקמה להובלת היוזמה וליווי התהליך, תוך הגדרת המטרות הפדגוגיות והאדריכליות.
 - רשות שהתקבלה לתכנית "תכנון ובינוי מוסדות חינוך חדשניים" בעבר ושטרם השלימה את אישור התכנית האדריכלית החדשנית לאותו פרויקט נבחר, לא תוכל להגיש בקשה נוספת במסגרת קול קורא זה. עם זאת, יובהר כי ניתן לנייד את הזכות למוסד חינוך חדשני לפרויקט אחר באותה רשות ובתנאי שההצעה החלופית תעמוד באותן דרישות וקריטריונים בקול הקורא, בכפוף לבדיקה וניקוד של היחידה המקצועית ובתנאי שהניקוד הסופי לא יפחת מ-5 נקודות מהניקוד שקיבל הפרויקט הקודם.
 - למרות האמור בסעיף 3 מעלה, במידה ומעוניינת הרשות להתקבל לתכנית במסגרת קול קורא זה, ניתן להגיש בקשה חריגה למינהל הפיתוח.

ג. אופן ההגשה

הבקשה תוגש דיגיטלית באמצעות מערכת מב"ת לפיתוח ותכלול את המרכיבים הבאים:

חוברת הגשת בקשה (מסמך ו/או מצגת) הכוללת:

פרק א' – תיאור ותיעוד התהליך המקדים להגשת הבקשה

- הקמת ועדת היגוי הכוללת אנשי קהילה (הורים וילדים), אנשי פדגוגיה, מומחים רלוונטיים, אדריכלים ומעצבים. נספח א' להורדה >>
- היוועצות יישובית בשיח קהילה / שולחנות עגולים / סקרים וכדומה.
- סיורי למידה בבתי ספר ורשויות עמיתות בארץ, תוך היכרות עם תיאוריות של חדשנות חינוכית והיכרות עם מודלים בארץ ובעולם.

פרק ב' – החזון הפדגוגי והתפיסה החינוכית

- גיבוש מערכת ערכים וניסוח תפיסה פדגוגית חדשנית המתמודדת עם סוגיות רלוונטיות בעולם משתנה, תוך ניסוח גישות של חוסן, קהילתיות, חברתיות, ערכיות, היברידיות, ואקלים (חינוכי ופיתוחי) מיטבי.
- ניסוח העקרונות אשר ייצרו סביבת חיים איכותית ומשמעותית המשפיעה על עיצוב התהליך החינוכי והעצמתו של התלמיד בתוכו כאדם שלם, שהינו חלק מהסביבה ומעניקות לו כלים לשמור עליה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לפיתוח מערכת החינוך

3. התייחסות לתמורות ברמה גלובאלית תוך חיבור להזדמנויות מקומיות.
4. התייחסות פדגוגית ותכנונית למוסד החינוכי כחלק אינטגרלי מהמרקם העירוני/המרחב הכפרי, כחלק מהחזון וההסתכלות ההוליסטית על מרחבי למידה. כמו גם עירוב שימושים מארחים ומתארחים בקהילה.
5. ניתוח העקרונות הפדגוגיים וביטויים בפרוגרמה/בתכנית האדריכלית; הגדרת הדרישות מהמבנה: אילו פונקציות יתקיימו במבנה המוסד וחצרותיו בהלימה לצרכים החינוכיים, תוך התייחסות לסוגיות של זהות ושייכות, חיברות, קיימות, פיתוח בר-קיימא, אקלים (על היבטיו השונים), פדגוגיה וקהילה.
6. הלימה בין פעילויות לימודיות וחברתיות נדרשות למרחב המוצע - יצירת פרוגרמה התנהגותית לכל מרחב מוצע בחשיבה על סוג המשתמשים (יחיד, קבוצה קטנה, קבוצה בינונית, קבוצה גדולה), וכל סוגי הפעילויות החינוכיות שהמרחב יכול להעצים.
7. הצגת תהליך חשיבה ראשוני על פיתוח מקצועי תומך לצוותי ההוראה העתידיים המתייחס להזדמנויות הלימוד הנמצאות בתכנון, משלים ומעשיר אותן.
8. ניתן להעמיק קריאה בחומרי פיתוח סביבות למידה [באתר מינהל הפיתוח:](#)

- [חדשנות בפיתוח, תכנון ועיצוב סביבות ומרחבי למידה](#)
- [הנחות יסוד והמלצות תכנון מוסדות חינוך לצרכים הפדגוגיים](#)
- [עקרונות תכנון, עיצוב ופיתוח סביבות למידה](#)
- [חוסן בחינוך](#)

פרק ג' - תהליך התכנון האדריכלי

1. הסבר כללי על התאמת הסביבה הלימודית החדשנית בהלימה לחזון הפדגוגי המתגבש.
2. פרוגרמה חדשנית ראשונית מוצעת. [נספח ב' להורדה >>](#)
3. מידע על המגרש המוצע ועל סביבתו, והקונטקסט העירוני/כפרי בו הוא נמצא. מידע על צירי התנועה המובילים אליו והפונקציות של המגרשים הגובלים בו והתכנון שחלות על מגרשים אלו, כולל תכנית בינוי ותב"ע. מידע תכנוני על הטופוגרפיה במגרש וסביבתו.
4. סכמה תכנונית רעיונית המציגה פתרון לביטוי מרחבי לחזון הפדגוגי. קשר בין מבנה החינוך, לסביבתו הקרובה ולקהילה המהווה חלק בלתי נפרד ממנה. תוגש חשיבה ראשונית על הקשר בין המבנה, חצרותיו, סביבתו והמרקם האורבני.

[ראו סוגיות מאקרו בחשיבה ותכנון חדשני](#)

ד. מפתח תקצוב:

1. רשויות שבקשתן תבחר, יקבלו ליווי של וועדה בין מקצועית הכוללת נציגים ממנהל הפיתוח, אדריכלים יועצים ובעלי תפקידים רלוונטיים, אשר תפקידה יהיה לייעץ בגיבוש התכנית הפדגוגית והאדריכלית לאורך התהליך ועד לאישור התכנית לביצוע.
2. בכפוף לקיומו של תקציב מתאים, מוסד חינוך אשר יכנס לתכנית "תכנון ובינוי מוסדות חינוך חדשניים בני-קיימא" יקבל תוספת במטראז' המוכר לבינוי (ברוטו) בפרוגרמה כמפורט להלן:
 - תוספת של עד 20% בפרוגרמה של מקבץ גני ילדים, תוספת של עד 30% למטראז' בפרוגרמה למוסד חינוך בשלב החינוך היסודי ועד 20% למטראז' בפרוגרמה למוסד חינוך העל-יסודי, בפרוגרמה ובהתאם לכך בתקצוב.*
 - (*מובהר בזאת כי מפתח העלות למטר אינו משתנה אלא רק המטראז' כאמור).
 - תוספת של עד 5% לבניה ירוקה, לעמידה בדרישות תקן 5281 (לפחות כוכב 1) ובהתאם [לנוהל](#) המפורסם באתר המינהל ופורטל רשויות ובעלויות.
 - תקציב מפתח הצטיידות כיתה עפ"י מפתחות התקצוב הקיימים.
3. יובהר כי בכל מקרה תקצוב הבקשות שנבחרו להשתתף בתוכנית יובא לאישור וועדת ההקצבות המשרדית ויבחן ע"פ הקריטריונים לתעדוף תקצוב בניית מוסדות חינוך.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל לפיתוח מערכת החינוך

ה. קריטריונים לבחירת ההצעות:

מדרג סוציאקונומי של הרשות המקומית (סעיף 1)	מדרג פריפריאליות (סעיף 2)	פדגוגיה חדשנית (סעיף 3)	פרוגרמה חדשנית (פרק ג' סעיף 2 (סעיף 4)	תכנון אדריכלי בראיית מאקרו (סעיף 5)	הערכה מקצועית של האגף (סעיף 6)	מוסד חדשני ראשון ברשות המקומית (סעיף 7)
20 נקודות	10 נקודות	20 נקודות	15 נקודות	10 נקודות	15 נקודות	10 נקודות
תינתן עדיפות לרשויות עפ"י מדרג סוציאקונומי	תינתן עדיפות לרשויות עפ"י מדרג פריפריאליות	מודל פדגוגי הוליסטי חדשני	תרגום פרוגרמתי/ סכמתי/ אדריכלי מקורי לגישות פדגוגיות חדשניות	תרגום אדריכלי/ סקיצה אדריכלית ראשונית במענה לסוגיות מאקרו בחשיבה על תכנון חדשני (עמ' 6)	תרומתה של ההצעה לקידום חדשנות פדגוגית ואדריכלית	תינתן עדיפות לרשות שטרם השתתפה בתכנית לתכנון ובינוי מוסדות חינוך חדשניים

פירוט הקריטריונים

1. מדרג סוציאקונומי – עדיפות תינתן לרשויות עפ"י מדרג סוציאקונומי - עד 20 נקודות

- רשויות במדרג סוציאקונומי 1-6 – 20 נקודות
- רשויות במדרג 7-8 – 15 נקודות
- רשויות במדרג סוציאקונומי 9-10 – 10 נקודות

2. מדד פריפריאליות – עדיפות תינתן לרשויות עפ"י מדד פריפריאליות - עד 10 נקודות

- רשויות באשכול 1 – 10 נקודות
- רשויות באשכול 2 – 9 נקודות
- רשויות באשכול 3 – 8 נקודות
- רשויות באשכול 4 – 7 נקודות
- רשויות באשכול 5 – 6 נקודות
- רשויות באשכול 6 – 5 נקודות
- רשויות באשכול 7 – 4 נקודות
- רשויות באשכול 8 – 3 נקודות
- רשויות באשכול 9 – 2 נקודות
- רשויות באשכול 10 – 1 נקודות

3. פדגוגיה חדשנית - מודל פדגוגי הבוחן סוגיות רלוונטיות בעולם משתנה, המקדם תפישה חדשנית הוליסטית המאפשרת שימוש במגוון אסטרטגיות הוראה/למידה, לפיתוח מיומנויות המאה ה-21 ולומד עצמאי – 20 נקודות

- בוחן פרדיגמות חשיבה בסוגיות חינוכיות נרחבות – 5 נקודות
- מזמן מגוון דרכי הוראה – 5 נקודות
- מיומנויות המאה ה-21: מיומנויות חשיבה מסדר גבוה (ביקורתית, יצירתית), טכנולוגיות, מדיה דיגיטלית, שיתוף ועבודת צוות, למידה עצמית וקבוצתית – 5 נקודות
- תפישה אינטרדיסציפלינרית – 5 נקודות

4. תרגום פרוגרמתי מקורי לגישות פדגוגיות חדשניות – 15 נקודות

- קשר הדוק בין הרעיון הפדגוגי לעיצוב החלל; פרוגרמה הבוחנת מחדש יחסי נטו-טרה ומתייחסת לכל השטח (למעט שטחי אחסון ומערכות) כמכלול פוטנציאלי ללמידה, ומאפשרת הרחבת אסטרטגיות ופרקטיקות הוראה/למידה מגוונות – 10 נקודות
- גמישות תכנונית במרחב המאפשרת ורסטיליות ושינוי סביבה בהתאם לצרכים הפדגוגיים ובהתאם לצרכי גדילה עתידיים – 5 נקודות

5. **תרגום אדריכלי לסוגיות מאקרו בחשיבה על תכנון חדשני – 10 נקודות**
- התייחסות לתמורות ברמה גלובאלית תוך חיבור להזדמנויות מקומיות, למשל: התייחסות לחוסן ולהיערכות לשינויי אקלים, דרך אפשרויות לימוד מעשי והזדמנויות במרחב המתוכנן, כגון: פוטנציאל לאקטיביזם פדגוגי-סביבתי, שימוש בחומרים, איזון אנרגטי ונופי ועוד.
 - עירוב שימושים ויצירת קשר בין מרחבי המוסד החינוכי לקהילה(קשר דו כיווני).
 - פיתוח נופי בחצרות ו/או במרפסות ו/או בגגות כחזית לימודית חמישית
 - *התייחסות לאחד או יותר מנושאים אלה מזכה את הבקשה ב 10 נקודות.
6. **תרומתה של ההצעה לקידום חדשנות פדגוגית ואדריכלית – 15 נקודות**
- המודל הפדגוגי המוצע מקורי ותורם לחדשנות חינוכית – 4 נקודות
 - חדשנות פרוגרמטית/אדריכלית ובהלימה למודל הפדגוגי – 4 נקודות
 - תכנון גמיש ואדפטיבי לשינויים פדגוגיים עתידיים ולגדילת בית הספר – 4 נקודות
 - חדשנות פרוגרמטית/אדריכלית התורמת לחדשנות בתכנון אורבני – 3 נקודות
7. **מוסד חינוך חדשני ראשון ברשות – 10 נקודות**
- תינתן עדיפות לרשות שטרם השתתפה בתכנית לתכנון ובינוי מוסדות חינוך חדשניים.

ו. **נהלים ובקרה**

- לאחר אישור ההצעה בהתאם לקריטריונים בנוהל המופיע לעיל תישלח לרשות הודעה על השתתפות בתכנית "תכנון ועיצוב מוסדות חינוך חדשניים בני-קיימא".
 - עם כניסת הרשות לתכנית יש לעמוד בשלבי העבודה, כמפורט:
 - העמקת המודל הפדגוגי של המוסד החינוכי החדשני, בהלימה להמלצות התכנון של מנהל הפיתוח במשרד החינוך. ומינוי מתכננים בתחום תכנון מוסדות חינוך חדשניים מטעם הרשות: אדריכל ואדריכל נוף.
 - חבירה לאדריכלים יועצים מטעם משרד החינוך ומלווה בניה ירוקה מטעם המשרד להגנת הסביבה. מוצע לחבור בשלב מוקדם ככל הניתן.
 - היוועצות - דיון והצגת התפישה הפדגוגית בפני נציגי משרד החינוך.
 - ועדה מקצועית - דיון והצגת תכנית אדריכלית לאור המודל הפדגוגי החדשני במינהל הפיתוח.
 - עדכון ואישור פרוגרמה מותאמת חדשנות.
 - אישור סופי של תכניות אדריכליות מול אדריכל יועץ וצוות מינהל הפיתוח.
- * על הרשות לבצע סעיפים א'-ו' כולל, לא יאוחר מ 18 חודשים מיום ההודעה על הכניסה לתכנית. רשות אשר לא תעמוד בל"ז המצופה, תאבד את מקומה בתכנית ותצא.**
- תקצוב בהתאם לקריטריונים לתעדוף תקצוב בניית מוסדות חינוך. יובהר למען הסר ספק כי אישור על השתתפות בתכנית לתכנון ועיצוב מוסדות חינוך חדשניים לא מהווה אישור לתקצוב וכי הפרויקטים לתקצוב יוכרו לפי הניקוד בפרק 2 לקריטריונים לתעדוף תקצוב בניית מוסדות חינוך.
3. תהליכים לאחר אישור
- א. תיעוד המוסד החדשני באמצעות סרטון באורך עד 3-5 ד' הכולל הצגת התהליך הפדגוגי, האדריכלי ותוצאותיו, לצורך הגשה ושימוש מינהל הפיתוח.
 - ב. ישיבת סטטוס ביצוע
 - ג. גיבוש תכנית פיתוח מקצועי בהלימה לתכנית הפדגוגית
 - ד. פתיחת מוס"ח
 - ה. בקרת ביצוע עפ"י תכנית
 - ו. השתתפות במחקר הערכה מלווה לאחר סיום הפרויקט.

בברכה,

תמיר בן משה,
סמנכ"ל ומנהל מינהל הפיתוח

העתק:

רם נהרי, סגן מנהל מינהל הפיתוח ומנהל אגף בכיר מיפוי ותכנון
מיקי אריאן כדריה, ממונה פיתוח סביבת הלמידה במוסדות חינוך

תכנון אורבני

עירוב שימושים ויצירת קשר בין דורי במרחבי המוסד החינוכי וסביבתו לטובת הקהילה במהלך כל שעות היום ובמשך כל השנה.

חשיבה על קשר אורבני דו-כיווני בין המוסד החינוכי למוסדות ציבור, תוך שימוש במרחבים ומבנים בקהילה או אירוחם במרחב הבית-ספרי במתכונת זו או אחרת, כגון: ספרייה ציבורית, גן משחקים, מתנ"ס, אודיטוריום, היכל תרבות, גלריה, אולם רב תכליתי, מרפאה, חדר אוכל וכו' לטובת מבני החינוך ולהעשרת הקשר בין הקהילה לחינוך השווה בתוכה ומהווה חלק בלתי נפרד ממנה.

תכנון הוליסטי של מוסדות חינוך במרקם האורבני בחשיבה על ניצול מיטבי של קרקע ומשאבים

מקומיים

- תכנון הנותן ערך ודגש משמעותי על שילוב המבנה החינוכי במתאר היישובי שסביבו, תוך חיבור עיצובי לאופי ולאופן בו מעוצבת סביבתו הקרובה.
- תכנון הנותן מענה לגמישות עתידית אפשרית ולרה-תכנון של המוסד החינוכי כאקוסיסטם לאור השתנות בצרכים המקומיים.
- תכנון הנותן דעתו על מיצוי משאבי הקרקע, הסביבה הטבעית, הסביבה האנושית והסביבה המבנית, לטובת קידום תהליכי למידה באופן קבוע או מזדמן.
- יצירת תנועה רשתית וחיבור בין מוסדות החינוך לבין עצמם או בינם לבין משאבים לימודיים פוטנציאליים במרחב הרשותי הקרוב/הרחוק, תוך מיפוי משאבים פוטנציאליים בסביבה. כך גם בחינת צירי תנועה ונגישות, הגדרת אמצעי ניווט, והתייחסות לסוגיות של בטיחות ובטחון בתנועה ברשת ובכלל.
- מוסד חינוכי המהווה "אקוסיסטם" הוריוזנטאלי או ורטיקלי או משולב, באמצעות עירוב שימושי קרקע, המאגם על גבי הקרקע או על גבי שטח מבונה המיועד למוסד החינוכי, אוסף של שימושים נוספים שהם בעלי ערך רשותי, קהילתי, וחינוכי על פי המאופיין בחוקי התכנון והבניה. במקרה והתכנון מבוצע, יש לתת מענה לעוגנים קבועים עבור קהילות המשתמשים, המעניקים תחושת שייכות ויציבות, להתארגנות וכמענה לצרכים בסיסיים - בעולם החיצוני המשתנה ומרובה הגירויים.
- מיפוי סוגי השימושים המשולבים ופוטנציאל התרומה לקהילה ולמוסד החינוכי, תוך התייחסות לאופן שילובם בתוך הקומפלקס מבחינת הצרכים הנפרדים של כל שימוש וסוגי אוכלוסייה שונים על כל רצף היממה (לדוגמא: כניסה נפרדת לסקטורים שונים, צרכי חניה, צרכים של משאבים ייחודיים הנדרשים לבעלי מקצוע שונים, וכו')
- התייחסות לאיגום ולחפיפת שטחים למיצוי מקסימלי של המשאבים בעלי פוטנציאל השימוש המשותף (לדוגמא - חדרי דיון, אודיטוריום, מרכז משאבים טכנולוגי, מעבדות שונות וכו') על פני רצף היום והשבוע ולאורך חיי הבניין.

תכנון מרחבי המבנה

- מרחב דינמי המאפשר חוויות פיזיות היברידיים וורטואליות המזמנות תקשורת, שיתופיות ויצירתיות ותומך בעקרונות הלמידה האקטיבית וביטוי עצמי, בדגש על היבטים חברתיים ריגשיים ומרכזיות התלמיד.
- מרחב המאפשר זרימה בין המרחבים הפורמאליים לבין המרחבים הלא פורמאליים ומתייחס לכל מרחבי הביניים (מעברים, מבואות, חדרי מדרגות ועוד) כחללים פוטנציאליים לעשייה, למידה, התבוננות, התבטאות אנלוגית ולשיתוף.
- יצירת מרחבים העונים למנעד וסוגים שונים של איכויות אדריכליות וחוויות משתמש: קבוע/גמיש, ציבורי/פרטי, פתוח/סגור, קשה/רך, עבור עבודה פרטנית ועד קבוצות השתייכות בגדלים שונים: מרחב ליחיד, קבוצה קטנה (4-2 תלמידים), קבוצה בינונית (12-5)

- קבוצה גדולה (24-13), כיתתית (24-36) כולל מרחבים ל2 ו3 כיתות בעבודה משותפת.
- דגש תיכנוני על נראות מרחבית וקישורי עין לשמר את תהליכי הלמידה ציבוריים ונראים אך עם פתרונות המאפשרים למרחבים שקטים אקוסטית וויזואלית הנותנים מענה לאינדיבידואל ולקבוצות עבודה בגדלים שונים.
- הלימה בין התנהגויות לימודיות וחברתיות נדרשות למרחב המוצע- ניסוח/אפיון פרוגרמה לפעילות לימודית לכל מרחב מוצע בחשיבה על סוג המשתמשים (יחיד, קבוצה קטנה, קבוצה בינונית, קבוצה גדולה) וכל סוגי הפעילויות החינוכיות שהמרחב יכול לזמן ולהעצים.
- מרחבי צוות ההוראה- יש להתייחס למרחבי צוות ההוראה כמרחבי עבודה חדשניים זמינים, נגישים ושקופים (עם פתרונות הצללה חלקיים לפרטיות בעת הצורך) בכל מרחבי בית הספר, התומכים בשיתופיות, ועבודה אינדיווידואלית של המורים.
- ריהוט וטכנולוגיה- התייחסות לריהוט וכלים אנלוגיים וטכנולוגיים לביטוי עצמי ושיתופיות אנלוגית (לוחות כתיבה קבועים וניידים, קירות כתיבה) ודיגיטלית (מסך, מקרן, מרחב אימרסיבי) המאפשרים יצירת חווית למידה והוראה המבדדת את עצמאותם והתפתחותם של כל סוגי הלומדים והמלמדים.
- יצירת פתרונות אדריכליים אדפטיביים לתכנון המרחבים המאפשרים שינויים תכנוניים משמעותיים לאורך הזמן
- תכנון מרחבי למידה ומרחבים חברתיים בחצר בית הספר וחיבור ישיר מהמרחבים הציבוריים ובמידת האפשר הפרטיים (כיתות) למרחבי חוץ ואל הטבע

תכנון נוף

תכנון מוסד המקדם "קיימות" ושואף לאיזון אנרגטי, תוך ניצול משאבים טבעיים הקיימים בסביבה לטובת החינוך, איגום ועירוב שימושי קרקע, תוך חשיבה על האופן בו המוסד משתלב בסביבה. עירוב אפשרי של משאבים מקומיים יוצרי ומאגמי אנרגיה סביבתית כחלק מובנה מהמוסד (למשל שילוב של המוסד עם מרכז משאבי אנרגיה שכונתי; שילוב של ייצור מזון מקומי במוסד; יצירת טבע עירוני כחלק מעיצוב הנוף המוסדי ועוד).

חצרות | מרפסות | גגות

- בכל אחד ממרחבים אלו ככל שקיימים בתכנון, השילוב בין פדגוגיה ואדריכלות, הוא מפתח להצלחת המרחב המתוכנן בהתאם ובהלימה לתפישת פיתוח סביבות הלמידה, הן במבנה והן במרחבי החוץ.
- חצרות המוסד החינוכי בעלות חשיבות רבה לרווחת קהילות המשתמשים כריאה ירוקה, וייתנו מענה מיטבי לתהליכי הוראה-למידה-הערכה חוץ כיתתית, תהליכי חיברות וקשר בין המוסד לקהילה. על החצר להוות מרחב מרובד המאפשר מגוון פרקטיקות והתנסויות אותנטיות.
- במגרשים קטנים או במבני חינוך הבנויים לגובה, יש חשיבות עליונה לייצר מרחבים פתוחים גם בקומות ע"י שימוש בגגות ובמרפסות ככל וניתן, ועל פי כל דרישות הבטיחות וחוזר מנכ"ל.
- הפנייה נכונה של המרפסת מבחינה אקלימית, קריטית להצלחה של השימוש בה.
- בהפיכת המרפסת/גג למרחב המדמה חצר, מומלץ כי יעשה שימוש בחומרים טבעיים ככל שניתן.
- נושא הנטיעות על גבי קומות/גגות צריך להילקח בחשבון בזמן תכנון העומסים כמו גם ניקוז הגג ומיכלי השתילה. כנ"ל נושא ההשקיה/דישון/תחזוקה/איטום.
- תכנון השימוש בגג צריך להציע לצד פתרונות של בטיחות גם פתרונות הצללה. בגלל רוחות, פתרונות ההצללה בגג עשויים להיות שונים מהפתרונות בחצר.
- מומלץ לבחון שימוש בתאים פוטו-וולטאים בגגות.

תכנון התומך בלימוד יחס אדם - סביבה מאוזן מבחינה כלכלית ואקולוגית

התייחסות לתמורות ברמה גלובלית תוך חיבור להזדמנויות מקומיות, למשל: התייחסות אל 'משבר האקלים' דרך אפשרויות לימוד מעשי והזדמנויות פיזיות ווירטואליות במרחב המתוכנן. תכנון הטומן בחובו הזדמנויות תרגול דרך התנסות, המלמד ראייה הוליסטית של היחס אדם-סביבה ומלמד על 'משבר האקלים' דרך חוויה וחקר, כגון:

1. לימוד כיצד להיעזר באנרגיית השמש כדי לתת מענה לתפקודים שונים בבית הספר, כולל אספקה חלקית של חשמל בית הספר, כמו כן הזדמנויות חוויתיות כגון: פסלים קינטיים, תאורה פוטו וולטאית, מנועים או מכונות שהילדים יוכלו להפעיל הנטענים על ידי אנרגיית השמש. ניצול גג בית הספר כמשאב ללימוד על אנרגיה סולארית וכמשאב כלכלי.
2. לימוד מהם 'מים חיים' על ידי יעוד מקום המאפשר לימוד מהו תהליך ניקוי ביולוגי של נחל, בהתאם לכללי הבטיחות והנחיות משרד הבריאות ותורמים לצמצום עלויות המים.

לדוגמא:

- א. איסוף מים אפורים מכיורי חוץ והכוונתם אל מערכת סינון ומשם אל בוסתן או אזור המוצל על ידי הצללת עצים.
 - ב. מערכת מים סגורה כגון בריכת נוי ואזור WETLAND בצורת ערוץ נחל למשל המנקה את עצמו על ידי אגרגטים, צמחים, דגים, משאבה ומיכלי סינון.
 - ג. איסוף מי נגר ממרזבים ורחבות מרוצפות ואגירתם למיכל או למאגר חיצוני בעומק לפי תקן 30 ס"מ נטו עומק מים) שיהווה 'שלולית חורף' ויספק הזדמנויות חקר ולימוד רבות, אפשרי גם אגירה למיכלים תת קרקעיים והשקיה בעזרתם בעונות השנה החמות בעזרת משאבה.
3. לימוד מהי חשיבות אזורים ירוקים המהווים 'ריאה ירוקה' וכיצד הם מאזנים את כמות החמצן בעולמנו על ידי תכנון אזור המיועד לכך הכולל עצי פרי, עצים נשירים ועוד.
 4. הגדרת שטח בתוך חצר בית הספר ללימוד מהי 'אדמה חיה', מהם צמחי מרפא ואלו תהליכים טבעיים מתרחשים בתוכה וכיצד לתמוך בהם.
 5. יעוד אזור למחזור הכולל גם 'זבל אורגני' בו הילדים ילמדו על התהליכים של היטמעות באדמה וייקחו חלק פעיל בהכנה של הקומפוסט והשימוש בו להזנת הצמחייה אותה הם מגדלים.
 6. יצירת מרחבי חוץ המאפשרים מיקרו אקלים המקבל את האיזון גם באופן אקולוגי ולא רק על ידי מיזוג חשמלי.
 7. יצירת סינרגיה בין כל האזורים המאפשרת הזדמנות להטמעת הבנה הוליסטית של כל המערך הפיזי והלימודי, למשל: שימוש בעלים יבשים מעצים נשירים עבור הקומפוסט, העזרות בעצים וצמחים כדי ליצור מיקרו אקלים בתוך ומסביב למרחבים החוץ כיתתיים כגון כיפות גאודיות המבודדות בחומרים אקולוגיים, מחזור ואיסוף מים ושימוש בהם להשקיה ועוד, לימוד על כיווני הרוח ויצירת מרחבים המאפשרים רוח מפולשת. ניצול צל טבעי והתאמת צמחייה מטפסת המאפשרת הצללה עונתית או רב שנתית בנוסף לאלמנטי הצללה מחומרים אקולוגיים לשעות הלימוד.
 8. הטמעה של ערכים חברתיים ובין אישיים כחלק אינטגרלי של הפעילויות הנ"ל ולימוד כלים לתקשורת בין אישית והקשבה לדוגמא בעזרת תכניות לימוד של 'שפת הג'יף' והתן', 'שפת הקשב', מיינדפולנס וכדומה. כמו כן, יצירת קבוצה של 'נאמני טבע' האחראים לתחזוקה שוטפת בחלק מתהליך הלימוד.
 9. לימוד על האקולוגיה בכלל דרך חקר תופעות ביולוגיות ואקלימיות המתרחשות בימים אלו ברחבי העולם, משמעותן והשלכותיהן על חיינו כיום.

נקודות כלליות להתייחסות:

1. השתלבות מבנה החינוך בתוך המרקם האורבני: דרכי גישה, השתלבות עם צירים מרכזיים ומשניים, תנועת באי רגל, מכוניות, אוטובוסים, אופניים, רכב כיבוי אש, המשך ראות ירוקות, טופוגרפיה וגבהים קיימים כחלק ממערך כולל. (מומלץ חתך דרך המגרש כולל מגרשים סמוכים ודרכי גישה)
2. השתלבות מבנה החינוך כחלק מהמרקם המקומי מבחינה: קהילתית, חברתית, אקלימית. מבנה החינוך כייחודי בתוך המרקם המקומי ומתאים למקום ולא לאף מקום אחר.
3. הכניסה למבנה החינוך כאבן דרך. מראה מקום לילד מהבית ועד למרחב הלמידה האישי.
4. תנועה בתוך מתחם בית החינוך: לילד, למבוגר האחראי, להורה, לצוות.
5. עירוב מרחבים - פנימיים וחיצוניים.
6. מגוון מרחבים: לפרט, קבוצה קטנה, קבוצה גדולה, כלל הילדים והמבוגרים האחראים.
7. קשר ויזואלי, תנועתי, שימושי ורעיוני יישומי בין פנים לחוץ.
8. שטחי חוץ כמרחב פדגוגי
9. תכנון מביא לידי ביטוי חזון פדגוגי, מותאם לייחודיות המקום וערכי התרבות או/ו המורשת.
10. גמישות תכנונית. מנעד מרחבים מגוונים וורסטיליים; שינוי מרחב לצרכים שונים ובזמנים שונים/משתנה בהתאם לדרישות או לצורך.
11. תכנון ריהוט ועיצוב פנים בהתאם לגודל המרחב, תפיסה חינוכית וצרכים פדגוגיים.
12. יצרת מרחבים המאפשרים חיבור דו כיווני בין העולם הוירטואלי ואפשרויותיו והמרחב הפיזי המתכתב עימו מבחינה עיצובית ופרקטית מזין ומוזן על ידו.